

บทที่ ๑

บทนำ

๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

จากอดีตถึงปัจจุบันที่ปัญหาเรื่องเพศสัมพันธ์ในพระพุทธศาสนา โดยเฉพาะในนิกายเถรวาท กลายเป็นประเด็นที่ไม่ค่อยมีใครนำมาแจกแจงอย่างเปิดเผย หากมักเป็นในทำนองห้ามแต่จะต้องพูดถึง เนื่องจากเพศสัมพันธ์เป็นเรื่องกิละสา^๑ กามารมณ์หรือความใคร่ของมนุษย์ที่โดยจารีตเชิงพุทธแล้วต้องกระทำในที่ลับ^๒ จึงทำให้ถูกมองว่าเป็นเรื่องน่าชิงชัง อับอายและต้องปิดบังซ่อนเร้นแม้แต่การกล่าวถึงก็อาจทำให้ถูกมองได้ว่า ผู้กล่าวถึงนั้นเป็นคนลามก สนใจใฝ่ต่ำเอาได้ง่ายๆ กอปรทั้งในพระวินัยและในพระสูตรต่างก็มีข้อห้ามที่เคร่งครัด กล่าวถึงโทษของการอยู่ในหลักเมถุนธรรมและหลักการประพฤติดุพฺพการ^๓ ไว้อย่างชัดเจน ดังเช่น กรณีการล่วงละเมิดพระวินัยไล่ตั้งแต่ขั้นหนักไปหาเบาในส่วนของฝ่ายบรรพ ชิต^๔ และแม้กระทั่งปัญหาการล่วงละเมิดทางเพศในแง่พุทธจริยศาสตร์ที่เกิดขึ้นในส่วนของฝ่ายฆราวาส หรือนัยหนึ่งก็คือ การละเมิดศีลข้อที่ ๓ ตามหลักเบญจศีล อันถือเป็นหลักปฏิบัติเบื้องต้นของชาวพุทธ จึงทำให้เรื่องราวเกี่ยวกับเพศสัมพันธ์ในพระพุทธศาสนาส่วนหนึ่งถูกมองในเชิงลบ (Negative) ไปโดยปริยาย แม้ว่าจะมีนัยเชิงบวก(positive)แฝงอยู่ นั่นคือการให้ประพฤติดุพฺพการในกาม (กามะสุสัมมาจาร) ^๕ แสดงให้เห็นว่าพระพุทธศาสนาไม่ได้มีท่าทีต่อเรื่องกามหรือเรื่องเพศสัมพันธ์ในเชิงตำหนิว่าเป็นสิ่งไม่ดีงาม แต่สิ่งที่พระพุทธศาสนาตำหนิคือพฤติกรรมทางเพศในทางที่ไม่ถูกต้องตามทำนองคลองธรรม นอกจากนี้ยังมองว่าเพศสัมพันธ์เป็นธรรมชาติและเป็นความสุขอย่างหนึ่งของมนุษย์ธรรมดาทั่วไปด้วย เห็นได้จากการที่พุทธจริยศาสตร์ยอมรับว่าความสุขของมนุษย์มี ๒ อย่าง คือ กามสุขและเนกขัมมสุข ความสุขอย่างแรกได้แก่ กามสุข หมายถึงสุขที่เกิดจากการได้เสพกามคุณ ๕ อย่าง คือ รูป เสียง กลิ่น รส และการสัมผัสถูกต้อง ซึ่งหมายรวมถึงความสุขจากการมีเพศสัมพันธ์ด้วย ,ความสุขอย่าง

^๑ วิ.มหา.(ไทย) ๑/๕๕/๔๒

^๒ วิ.มหา.(ไทย) ๑/ ๕๕ /๔๒-๕๓

^๓ ส่วนหนึ่งคือ การปฏิบัติตามหลักกัลยาณธรรม ดูรายละเอียดใน อญ.จตุกก. (ไทย) ๒๑/๙๑/๑๓๙ และ ฆราวาสปัญหา ดูรายละเอียดใน ชุ.ชา.(ไทย) ๒๘/๑๔๔๙-๑๔๕๓/๔๑๐-๔๑๑

ที่ ๒ ได้แก่ เนกขัมมสุข หมายถึง ความสุขระดับที่ประณีตหรือความสุขทางจิตใจอันเกิดจากการพัฒนาตนเองจนสามารถละกิเลสได้^๔

ถึงกระนั้น ท่าทีของพระพุทธศาสนาโดยภาพรวมก็ยังมองว่าเพศสัมพันธ์ เป็นปัญหาสำคัญปัญหาหนึ่งที่เป็นอุปสรรคขัดขวางความก้าวหน้าทางธรรมเพื่อสู่เป้าหมายสูงสุดของพระพุทธศาสนา^๕ เป็นผลต่อเนื่องจากอารมณ์ความต้องการทางเพศหรืออารมณ์กำหนด ซึ่งเป็นข้อหนึ่งของสัญญาตญาณสัตว์ทั่วไป ได้แก่ ต้องการอาหาร การนอน การกัลมย์ และความใคร่ในเมถุน ซึ่งมีอยู่คล้ายกันทั้งในสัตว์เดรัจฉานและมนุษย์ “ธรรม” นั้นเองให้มนุษย์แตกต่างหรือวิเศษกว่าสัตว์อื่น ผู้ไม่มีธรรมจึงเสมอกันกับสัตว์เดรัจฉาน^๖, เพศสัมพันธ์ เกี่ยวข้องกับเรื่องความใคร่ในเมถุน คือความกำหนดตามธรรมชาติเพื่อการสืบพันธุ์ แต่สำหรับกรณีของมนุษย์แตกต่างจากสัตว์ทั่วไป ตรงที่ เพศสัมพันธ์ของมนุษย์ ไม่เพียงเพื่อสืบพันธุ์เท่านั้น หากแต่เพื่อสนองความต้องการอย่างไม่มีขีดจำกัดของกามราคะ ตามอารมณ์กำหนดนั้น^๗

ความที่พระธรรมวินัยครอบคลุม สรรพสิ่ง^๘ จึงย่อมมีบริบทเพศสัมพันธ์รวมอยู่ ด้วย ในเมื่อเพศสัมพันธ์ เป็นเรื่องธรรมชาติของสัตว์หรือมนุษย์ ไม่ว่าจะโดย เพื่อการสืบพันธุ์ดำรงสกุลหรือเพื่อสนองกามราคะของตนเอง หรือเพื่อวัตถุประสงค์ทั้งสองประการก็ตาม พระพุทธศาสนามีท่าทีต่อเรื่องทางเพศในเชิงให้เกิดความสมดุล สันติสุข และเพื่อความงดงามของการดำเนินชีวิตทั้งปัจเจก

^๔ อ.ท.ก.(ไทย)๒๐/๖๖/๑๐๒

^๕ เช่น มีอยู่ใน ม.อ.(ไทย) ๑๔/๓๓๗/ ๓๙๙๙ “ธรรมคือสุขอันเกิดจากกามสุขอันเกิดจากการมีเพศสัมพันธ์ สุขของปุถุชน ไม่ใช่สุขของพระอริยะนี้ มีทุกข์ มีความเบียดเบียน มีความคับแค้น มีความเร่าร้อน เป็นข้อปฏิบัติผิด ธรรมนี้จึงชื่อว่าเป็นธรรมมีกิเลส แต่ในเรื่องนั้น ธรรมคือเนกขัมมสุข สุขเกิดจากความสงบ สุขเกิดจากความสงบสุขเกิดจากการตรัสรู้นี้ ไม่มีทุกข์ ไม่มีความเบียดเบียน ไม่มีความคับแค้นไม่มีความเร่าร้อน เป็นข้อปฏิบัติถูก ธรรมนี้จึงชื่อว่าเป็นธรรมไม่มีกิเลส

^๖ อาหาร นิพทา ภยเมถุนญจ สามัญญเมตมฺปสุกฺกิ นรานํ ธมฺโม หิ เตสํ อภิโก วิเสโส ธมฺเมน หีนา ปสุกฺกิสมานา ,วคิน อินทสระ , **อนุทินทรศนะชีวิต**, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์บรรณาคาร, ๒๕๒๓) หน้า ๑๘๑-๑๘๒

^๗ ที่มาของเมถุนธรรมจากความบางตอนในอัครคัมภีร์สูตร ดังนี้ “เมื่อสัตว์เหล่านั้นบริโภคข้าวสาลี ซึ่งเกิดสุกเองในที่ที่ไม่ต้องไถ มีข้าวสาลีนั่นเป็นกัษะ มีข้าวสาลีนั่นเป็นอาหาร ได้ดำรงอยู่นานแสนนาน สัตว์เหล่านั้นจึงมีร่างกายหยาบขึ้น ทั้งผิวพรรณก็ปรากฏแตกต่างกันและอวัยวะเพศหญิงปรากฏแก่ผู้เป็นหญิง อวัยวะเพศชายปรากฏแก่ผู้เป็นชายกล่าวกันว่า หญิงเพ่งดูชาย และชายก็เพ่งดูหญิงนานเกินไป เมื่อชนทั้ง ๒ เพศต่างเพ่งดูกันและกันนานเกินไป ก็เกิดความกำหนัดขึ้น ความเร่าร้อนก็ปรากฏขึ้นในกาย เพราะความเร่าร้อนเป็นปัจจัย ชนเหล่านั้นจึงได้เสพเมถุนธรรม” ,ที.ปา.(ไทย) ๑๑/๑๒๖/๔๓๘

^๘ วิ.จ.(ไทย) ๗/๓๒๘/๑๖๖

และสังคมที่นับว่าน่าสนใจอย่างยิ่ง โดยกำหนดให้เป็นไปตามเป้าประสงค์ในแต่ละชั้นของแต่ละปัจเจกบุคคลในสถานภาพต่างกัน และเป็นไปตามลำดับชั้นแห่งการเพิกถอนสิ่งที่เรียกว่าสังโยชน์ อนุสัย และอาสวะ ซึ่งเป็นมวลกิเลสอันไพศาล โดยกามราคะและกามาสวะ เป็นส่วนหนึ่งของกิเลสที่จะต้องถอน และเรียกพฤติกรรมของความพยายามที่จะละ ,ละได้แล้วบางส่วนหรือละได้ทั้งหมดว่า เป็นการประพฤติพรหมจรรย์^๙ ซึ่งถือเป็นเนื้อใจสำคัญของพระธรรมวินัย

“เพศสัมพันธ์” หรือความสัมพันธ์ทางเพศ (Sexual Relations) มีความหมายใน ๒ ส่วน **ส่วนแรก** หมายถึงการยุ่งเกี่ยวกันและกันทางเพศระหว่างเพศชายกับเพศหญิงในช่วงใดช่วงหนึ่งหรือตลอดกระบวนการความสัมพันธ์ทางเพศ เริ่มตั้งแต่ระบบอายตนะภายในและอายตนะภายนอกเริ่มทำงานประสานกัน จนเกิดอารมณ์ปรุงแต่งเป็นต้นเหตุเชิงกามราคะ ซึ่งอาจพัฒนาไปถึงขั้นการร่วมเพศหรือไม่ก็ได้^{๑๐} รวมถึงความสัมพันธ์ทางเพศ เชิงครอบครัวระหว่างสามี ภรรยาที่ผ่านขั้นการร่วมเพศครั้งแรกไปแล้ว จึงสถาปนาความสัมพันธ์ทางเพศในขั้นที่ยาวนานขึ้น แม้จะมีลูกมีหลานวงศ์วานตระกูล , **ส่วนที่สอง** หมายถึง การร่วมเพศเพียงอย่างเดียวหรือที่เรียกทับศัพท์ภาษาอังกฤษว่า การมีเซ็กส์ ซึ่งในพระพุทธศาสนานั้น ไปพ้องกับ “เมถุนธรรม” ตามความหมายของพระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต) ที่เห็นว่า “เมถุน” คือการกระทำของคนที่เป็นคู่ๆ การร่วมสังวาส การร่วมประเวณี”^{๑๑} โดยพระพุทธศาสนามีท่าทีเชิงปฏิเสธ พยายามที่จะไม่เกี่ยวข้องและไม่ให้เกี่ยวข้องกับเรื่องนี้^{๑๒} ความสำคัญของเมถุนธรรมถึงกับปรากฏเป็นสิกขาบทข้อแรก^{๑๓}ในพระวินัยคัมภีร์ฝ่ายเถรวาท เป็นอาบัติประเภทหนัก ขึ้นปาราชิกเป็นเหตุให้ขาดจากความเป็นภิกษุ ตามเหตุผลดังนี้

^๙ ส.ม.(ไทย) ๑๙/๔๒-๔๗/๔๐ , ม.อ.(ไทย) ๑๔/๙/๒๖

^{๑๐} หากเพศสัมพันธ์ไปถึงขั้นสุดที่การร่วมเพศ ถือว่า ความสัมพันธ์ทางเพศเป็นไปอย่างต่อเนื่องตลอดกระบวนการ แต่หากเพศสัมพันธ์ไม่ถึงขั้นสุดที่การร่วมเพศ มีเหตุทำให้ต้องหยุดชะงักไปกลางคัน ก็ถือว่ายังมีกระบวนการทางด้านเพศสัมพันธ์อยู่ เพียงแต่ไปไม่ถึงขั้นสุดกระบวนการทั้งหมดเท่านั้น –ผู้วิจัย

^{๑๑} พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต) , **พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลศัพท์**, พิมพ์ครั้งที่ ๑๕ (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์บริษัท สหธรรมิก จำกัด, ๒๕๕๓) , หน้า ๓๒๔

^{๑๒} ตามพุทธพจน์ที่ว่า “กามคุณอันเป็นสุขที่เกิดแต่การมีเพศสัมพันธ์ สุขของปุถุชน มิใช่สุขของพระอริยะ เรากล่าวว่า ไม่ควรเสพ ไม่ควรคบหา ไม่ควรให้เจริญ ไม่ควรทำให้มาก ควรเกรงกลัวสุขชนิดนี้ ” , พ.อ. (ไทย) ๓๐/ ๑๓๖/ ๔๔๒

^{๑๓} วิ.มหา.(ไทย) ๑/๓๙/๒๙

“เมณฺณธรรม ได้แก่ อสัทธิธรรม ซึ่งเป็นประเพณีของชาวบ้าน มารยาทของคนชั้นต่ำ กิริยาชั่วหยาบ มีน้ำเป็นที่สุด เป็นกิจที่ต้องทำในที่ลับ ต้องทำกันสองต่อสอง นี่ชื่อว่า เมณฺณธรรม ”^{๑๔} หรือพุทธพจน์ที่ว่า “ภิกษุเสพเมณฺณธรรมย่อมไม่เป็นสมณะ ย่อมไม่เป็นเชื้อสายพระศาकยบุตร เปรียบเสมือนคนถูกตัดศีรษะ ไม่อาจมีชีวิตอยู่ได้ โดยการต่อศีรษะเข้ากับร่างกายนั้น ด้วยเหตุนี้พระผู้มีพระภาคจึงตรัสว่า เป็นปาราชิก ”^{๑๕} พุทธพจน์ดังกล่าว โยงไปถึงทัศนะทางเพศของพระพุทศาสนา โดยเฉพาะทัศนะต่อสตรีกับพรหมจรรย์ เช่น ทัศนะที่บ่งว่าสตรีเป็นมลทินต่อพรหมจรรย์^{๑๖} เป็นต้น

อย่างไรก็ตาม หลักธรรมในพระพุทศาสนาไม่ได้เกี่ยวข้อง หรือมุ่งหมายจำเพาะเจาะจงเพียงเพื่อสมณเพศ หรือเพศบรรพชิตภายใต้พระวินัยเท่านั้น แต่ยังครอบคลุมถึงการประพฤติปฏิบัติในส่วนของฆราวาส หรือคนทั่วไปด้วย จะเห็นได้ว่าแม้แต่พระอริยบุคคล^{๑๗} ประเภทแรก จาก ๔ ประเภท คือ พระโสดาบัน ก็ยังใช้ชีวิตเป็นผู้ครองเรือน ดังเช่น จากประวัติของนางวิสาขา ที่บรรลุนิโสดาบันตั้งแต่อายุ ๗ ปี และต่อมาแต่งงานจนกระทั่งมีลูกถึง ๒๐ คน^{๑๘} การมีลูกนั้นแสดงให้เห็นถึงการที่แม้แต่พระอริยะเจ้าเองยังคงมีความสัมพันธ์ทางเพศตามปกติ, รวมทั้งการใช้ชีวิตเยี่ยงคนธรรมดาในฐานะเป็นผู้ครองเรือนของพระอริยบุคคลชั้นโสดาบันเมื่อครั้งพุทธกาลจำนวนมาก ที่ชี้ให้เห็นว่า การครองเรือนที่ยังคงความสัมพันธ์ทางเพศ หรือมีเพศสัมพันธ์ในฐานะสามีภรรยา ไม่ได้เป็นอุปสรรคขัดขวางการบรรลุธรรม ในระดับโลกุตระในขั้นแรกๆ แต่อย่างใด^{๑๙} ถึงแม้ว่าจะไม่ถึงขั้นบรรพชา คือ พระนิพพานก็ตาม

ท่าทีของพระพุทศาสนาที่มีต่อการมีเพศสัมพันธ์ของมนุษย์ จึงเป็นไปในเชิงการลด การงดเว้นอย่างเด็ดขาด^{๒๐} และเข้าไปสัมพันธ์ด้วยอย่างมีสติรู้เท่าทัน ดังเช่น บทบัญญัติในพระวินัยที่เรียกว่า “เมณฺณธรรม” คือ การเสพเมณฺณ หรือการมีเพศสัมพันธ์ในฝ่ายบรรพชิตนั้นมีโทษสถานหนัก

^{๑๔} วิ.มหา.(ไทย) ๑/๕๕/๔๒

^{๑๕} วิ.มหา.(ไทย) ๑/๕๕/๔๓

^{๑๖} “ราคะบัณฑิตกล่าวว่า เป็นทางผิด ้วยสิ้นไปตามคืนและวัน หญิงเป็นมลทินของพรหมจรรย์ หมูสัตว์นี้ซึ่งอยู่ในหญิงนั้น ตบะและพรหมจรรย์นั้นมิใช่แน่ แต่เป็นเครื่องชำระล้าง” ,ส.ส.(ไทย) ๑๕/๕๘/๗๑

^{๑๗} ฝ่ายเถรวาทแบ่งพระอริยบุคคลออกเป็น ๔ ประเภท ไล่ตั้งแต่ขั้นต่ำสุด คือ พระโสดาบัน พระสกทาคามี พระอนาคามี และพระอรหันต์

^{๑๘} พระครูกัลยาณสิทธิวัฒน์ ผศ.(สมาน กัลยาณมโนม / พรหมอยู่), **เอตทัคคะในพระพุทศาสนา**. พิมพ์ครั้งที่ ๑๓, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย , ๒๕๕๓) , หน้า ๒๖๑ และ ๒๖๖

^{๑๙} อ.ญ.ปญจก.(ไทย) ๒๒/๑๗๙/๒๙๙-๓๐๑

^{๒๐} พ.สุ.(ไทย) ๒๕/๒๒๐/๕๕๑

เป็นเหตุให้ขาดจากความเป็นนักบวชในพระพุทธศาสนาทันที เมื่อครั้งพุทธกาลเองมีกรณี เพศสัมพันธ์ของพระสงฆ์เกิดขึ้น จนเป็นเหตุให้ทรงบัญญัติปฐมปาราชิก^{๒๑} นอกเหนือไปจาก บทลงโทษในพระวินัยที่ร้ายแรงลดหย่อนลงมา อย่างเช่น ในชั้นสังฆาติเสส ลงมาถึงหลักการปฏิบัติ เพื่อความเรียบร้อยงดงามของสงฆ์อย่าง“เสขยวัตร”^{๒๒} นอกจากนี้พระพุทธศาสนายังวางกรอบในการพิจารณาไตร่ตรองและนำไปปฏิบัติในส่วนของผู้ครองเรือนตามหัวข้อธรรมในพระ สุตร อาทิ หลักพรหมจรรย์ หลักกามสังโยค จนกระทั่งท้ายที่สุดสามารถเข้าถึงเป้าหมายในแต่ละระดับและ เป้าหมายสูงสุดของพระพุทธศาสนา คือ นิพพาน ได้เช่นเดียวกันกับฝ่ายบรรพชิตหรือฝ่ายสงฆ์

ในส่วนของ สงฆ์นั้นหากจะเลยหรือไม่ประสบความสำเร็จในการฝึกฝนจิตใจให้เข้าถึง ความสุขอันประณีต เช่น สุขจากสมาธิ หรือความสงบเย็นจิตใจก็จะเป็นทุกข์เพราะสุขจากเพศ รสก็ไม่ได้ประสบ จิตใจที่เหี่ยวแห้งและเคร่งเครียดเช่นนี้ย่อมโยยหาความสุขจากเพศรสหนักขึ้น อาจยิ่งกว่าฆราวาสซึ่งยังมีความสุขจากเพศรสมาหล่อเลี้ยงใจด้วยซ้ำ ผลที่ตามมาคือการหนีไป หาเซ็กซ์ หากหนีด้วยการสีกไปเป็นฆราวาสก็ไม่ใช่ปัญหาอะไร แต่ถ้ากลับไปเสพเพศสขณะที่เป็นภิกษุ ก็จะทำให้เกิดผลเสียตามมาทั้งต่อตนเองและคณะสงฆ์ รวมทั้งศรัทธาของญาติโยมที่มุ่งหวังให้ พระสงฆ์เป็นแบบอย่างของผู้ پاکเพียรเพื่อจิตที่เป็นอิสระเหนือโลก หรืออย่างน้อยก็เป็น แบบ ในทางชีวิตพรหมจรรย์ และถึงแม้จะไม่ยอมหนีไปหาเซ็กซ์ แต่หากไม่สนใจหรือไม่สามารถเข้าถึง ความสุขประณีตในระหว่างที่เป็นพระเลย พระพุทธองค์ก็ไม่ทรงสรรเสริญ ทรงถือว่าตกต่ำแย่ กว่าฆราวาส ซึ่งอย่างน้อยก็ยังมีความสุขอย่างหยาบๆเป็นเครื่องหล่อเลี้ยง^{๒๓}

^{๒๑} ใน วิ.มหา.(ไทย) ๑/๓๙/ ๒๗ ทรงตรัสกับพระสุทิน ซึ่งเป็นต้นเหตุ ปฐมบัญญัติของปาราชิกสิกขาบท ว่าด้วยการเสพเมถุนธรรม มีใจความตอนหนึ่งว่า “โมฆบุรุษ เธอสอดองคชาตเข้าปากอสรพิษร้ายเสียยิ่งดีกว่า สอดองคชาตเข้า องค์ก้านิสสตี สอดองคชาตเข้าปากงูเห่าเสียยิ่งดีกว่าสอดองคชาตเข้าองค์ก้านิสสตี สอดองคชาตเข้าหลุมถ่านไฟเสียยิ่งดีกว่าสอดองคชาตเข้าองค์ก้านิสสตีเพราะอะไรเล่า เพราะผู้สอดองคชาตเข้า ปากอสรพิษร้ายเป็นต้น ฟังถึงความตายหรือทุกข์ปางตายเพราะการกระทำนี้ เป็นเหตุ หลังจากตายแล้วก็ไม่ต้องไปบังเกิดในอบาย ทุกคติ วินิบาต นรก ส่วนผู้สอดองคชาตเข้าองค์ก้านิสสตี หลังจากตายแล้วต้องไปบังเกิด ในอบายทุกคติ วินิบาต นรก”

^{๒๒} วิ.ป.(ไทย) ๘/ ๑๗๕-๑๘๑ / ๑๕๖-๑๖๖ ,ดูรายละเอียดของสิกขาบทเกี่ยวกับเมถุนธรรมทั้งของภิกษุ และภิกษุณีได้ใน พระมหาวสันตการณพิรุณ ปญญาวโร (วงศ์กา) , “การวิเคราะห์เรื่องเมถุนธรรมในพระวินัย ปิฎก”, หน้า ๑๗- ๔๑

^{๒๓} พระไพศาล วิสาโล , **เซ็กซ์กับพุทธ**, ในหนังสือ October 11,(กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ Openbooks, ๒๕๕๔) ,หน้า ๑๓๗-๑๔๗

ไม่ว่าจะปฏิเสธเพศ สัมพันธ์เชิงจารีตหรือปฏิเสธแนวปฏิบัติอันเคร่งครัดรัดกุมที่มุ่งวิธิตามกรรมและกามกิจหรือไม่ก็ตาม ปฏิสัมพันธ์ทางเพศระหว่างชายหญิง หรือแม้กระทั่งเพศเดียวกัน ตามสัญญาตามธรรมชาติของการสืบเผ่าพันธุ์ของมนุษย์จะคงมีอยู่ต่อไป งานวิจัยจะชี้ให้เห็นถึงที่มาและปัญหารวมถึงวิธีการทางออกด้านเพศสัมพันธ์เชิงพุทธที่ปรากฏหลักฐานอยู่ในพระคัมภีร์ฝ่ายเถรวาท เชื่อมผสานกับหลักการประพัตติพรหมจรรย์ในพระพุทธศาสนาทั้งฟากบรรพชิตและฟากฆราวาส ขณะเดียวกันก็วิเคราะห์ถึงกระบวนการด้านเพศสัมพันธ์ในพระพุทธศาสนาเชื่อมโยงถึงปัญหารวมสมัยที่ปรากฏและเกี่ยวข้องกับเรื่องทางเพศหรือเมถุนธรรมให้เห็นว่าพระพุทธศาสนาได้คลี่คลายความจริงข้อนี้ไว้อย่างไร และคนเราในยุคร่วมสมัยจะมีวิธีการจัดการกับปัญหาเพศสัมพันธ์อย่างไรจึงจะเหมาะสมเพื่อเกื้อกูลต่อการปฏิบัติธรรมอย่างได้ผลภายใต้เงื่อนไขทางด้านกายภาพ จิตสภาพ เพศสภาพ สถานภาพและสถานการณ์ ของแต่ละบุคคลและสังคมที่แตกต่างกัน โดยที่การประพัตติพรหมจรรย์ซึ่งพระพุทธศาสนาจัดวางไว้ให้เกิดกามสังวร จนกระทั่งถึงขั้นจำกัด (ละ)กามนั้น ถูกจัดเป็นกระบวนการ "ทวนกระแส"^{๒๔}อย่างหนึ่งเพื่อที่จะนำศาสนิกไปสู่เป้าหมายของพระพุทธศาสนา^{๒๕}

๑.๒ วัตถุประสงค์การวิจัย

- ๑.๒.๑ เพื่อศึกษาเรื่องเพศสัมพันธ์ในพระพุทธศาสนาเถรวาท
- ๑.๒.๒ เพื่อศึกษาเรื่องเพศสัมพันธ์กับการประพัตติพรหมจรรย์
- ๑.๒.๓ เพื่อวิเคราะห์ความสอดคล้องระหว่างเรื่องเพศสัมพันธ์กับการประพัตติพรหมจรรย์

๑.๓ ขอบเขตการวิจัย

ผู้วิจัยจะศึกษาและอธิบายในประเด็นหลักธรรมวินัยเฉพาะส่วนที่เกี่ยวข้องกับเพศสัมพันธ์ และหลักสำคัญของเรื่องราวด้านเพศสัมพันธ์ที่สัมพันธ์หลักการประพัตติพรหมจรรย์ที่ปรากฏในเอกสารในฝ่ายพระพุทธศาสนานิกายเถรวาท โดยเฉพาะในสองคัมภีร์หลัก คือพระวินัยปิฎก และพระสุตตันตปิฎก เชื่อมโยงกับเอกสารที่เกี่ยวข้องกับประเด็นนี้ นอกเหนือไปจากการศึกษาวิเคราะห์ปัญหาและผลกระทบเชิงปัจเจกและเชิงสังคมที่มีสาเหตุจากประเด็นเพศสัมพันธ์ในบรรดาพุทธศาสนิกที่มีปรากฏอยู่ในยุคร่วมสมัย รวมทั้งหาวิธีการอันเป็นทางออกที่เหมาะสมต่อ

^{๒๔} อ.จตุกก.(ไทย) ๒๑ / ๕ / ๗-๘

^{๒๕} พ.อติ.(ไทย)๒๕/ ๙๕-๙๗/ ๔๖๙- ๔๗๒

การแก้ไขปัญหาเพศสัมพันธ์เชื่อมโยงกับหลักธรรม หลักปฏิบัติที่เรียกว่า หลักแห่งการประพฤติพรหมจรรย์

๑.๔ ปัญหาที่ต้องการทราบ

- ๑.๔.๑ ต้องการทราบแนวคิดเรื่องเพศสัมพันธ์ในพระพุทธศาสนานิกายเถรวาท
- ๑.๔.๒ ต้องการทราบหลักหรือแก่นแท้ของการประพฤติพรหมจรรย์
- ๑.๔.๓ ต้องการทราบถึงทางออกหรือทางเลือกในประพฤติพรหมจรรย์ภายใต้สถานการณ์

ต่างๆ

๑.๕ นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย

เพศสัมพันธ์ (Sexual Relations) หมายถึง ความสัมพันธ์ทางเพศที่เกิดขึ้นจากกามารมณ์ทางใจ(อายตนะภายใน+อายตนะภายนอก) แล้วแสดงออกซึ่งปฏิกิริยาทางวาจา และทางกาย , ปฏิกิริยาทางกายหมายถึงอาการกายสัมผัสซึ่งสามารถนำไปสู่การร่วมเพศ (Sexual Intercourse)ระหว่างเพศหญิงกับเพศชายหรือไม่ก็ได้ หรือความสัมพันธ์ระหว่างเพศเดียวกัน หรือแม้แต่ความสัมพันธ์ระหว่างคนกับอื่นๆ ได้แก่ สัตว์เดรัจฉาน และสิ่งที่พระพุทธศาสนาเรียกว่า "อมนุษย์" ซึ่งในงานวิจัยนี้จะเน้นเพศสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์เพศชายกับมนุษย์เพศหญิงเป็นหลัก โดยที่การร่วมเพศถูกจัดให้เป็นหนึ่งในกระบวนการเพศสัมพันธ์ทั้งหมด

เมถุนธรรม (Sexual Intercourse) หมายถึง การร่วมเพศ,การร่วมสังวาส, การร่วมประเวณี

พรหมจรรย์ (Celibate Life) หมายถึง การครองชีวิตประเสริฐของฆราวาส หรือการครองชีวิตประเสริฐของนักบวชที่มีวัตถุประสงค์เพื่อละเว้นเมถุน ซึ่งเป็นหนึ่งในหลักการประพฤติ ๑๐ ประการ ได้แก่ ทาน เวทย์ยาวัจจะ การรักษาศีล อปัมฺมณฺญา ๔(พรหมวิหาร ๔) เมถุนวิริติ สทราสันโดษ วิริยะ อุโปสถศีล อริยมรรคและการประกาศพระศาสนา หากงานวิจัยชิ้นนี้มุ่งเน้นความหมายของพรหมจรรย์ไปที่เนื้อหาที่ปรากฏ ในพระวินัย และในพระสูตร รวมถึงเมถุนวิริติวัตรที่สามารถเชื่อมโยงไปถึงอีก ๙ หลักธรรมในหมวดการประพฤติพรหมจรรย์ ซึ่งจัดเป็นความพยายามที่จะก่อให้เกิด “กามสังวร” คือ รู้เท่าทัน ควบคุม และเว้นกามกิจที่เกิดจากความกำหนัดในเพศนักบวชและเพศคฤหัสถ์

เพศสภาพ หมายถึง สภาพที่เป็นสัญลักษณ์ของแต่ละบุคคลที่บ่งบอกความหมายของเพศ ได้แก่ เพศหญิง เพศชาย ลัทธิเพศ(กะเทย) หรือแม้แต่เดรัจฉานเพศ

เพศวิถี หมายถึง ความเป็นไปของเพศสภาพโดยประเพณี (พิจารณา)จากค่านิยมหรือวัฒนธรรมของสังคมช่วงนั้นๆ

สถานภาพ หมายถึง สถานะทั้ง ๒ อย่างของมนุษย์ ได้แก่ นักบวช (ภิกษุ, ภิกษุณี)และ ผู้ครองเรือน(อุบาสก, อุบาสิกา) ขณะเดียวกันยังหมายรวมถึงการใช้ชีวิตแบบ **อนาคาริก**ของคนทั่วไปที่ไร้ซึ่งภาระผูกพันทางด้านครอบครัวและบ้านเรือน

มาตุคาม หมายถึง เพศหญิง ความหมายเดียวกับ อิตถี และสตรี

ตัณหา หมายถึง ความร่ำรอน ความทะยานอยาก ความอยากเสพในเรื่องราว การารมณ์ จนเป็นสาเหตุนำไปสู่การอารมณ์ทางเพศ ความต้องการทางเพศ และมีเพศสัมพันธ์ในที่สุด

กามราคะ หมายถึง ความกำหนัด,ความใคร่ในกาม ความอยากได้ใคร่มีในทางเพศ

กามารมณ์ หมายถึง อารมณ์ความรู้สึกและความต้องการทางเพศ หรือความกำหนัด

บรรพชิต หมายถึง นักบวช ,ภิกษุ, ภิกษุณี, สงฆ์

ขรवास หมายถึง ผู้อยู่ครองเรือน มีความหมายเดียวกับคำว่า **คฤหัสถ์**

จิตสิกขา หมายถึง การเจริญภาวนา ๒ แบบ ได้แก่ สมถะและวิปัสสนากัมมัฏฐาน เพื่อผลคือ ความสงบกาย วาจา และใจ เพื่อเข้าถึงปัญญาอย่างแท้จริง

พระคัมภีร์ หมายถึง พระไตรปิฎก เป็นหลักฐานชั้นที่หนึ่ง มีความหมายเดียวกันกับ **พระบาลี** ในงานวิจัยชิ้นนี้ มุ่งหมายถึง พระวินัยบัญญัติ และพระสุตฺต นตบัญญัติ (พระสูตร) ซึ่งเป็นสองส่วนแรก ไม่รวมถึงส่วนพระอภิธรรมบัญญัติ ซึ่งเป็นส่วนที่สาม

วาทกรรมทางเพศ หมายถึง การพูด การเขียน ตลอดจนการสื่อสารที่เกี่ยวข้องกับเรื่องเพศในรูปแบบต่างๆ

๑.๖ ทบทวนเอกสารและรายงานการวิจัยที่เกี่ยวข้อง

๑.๖.๑ เอกสาร

๑. พระธรรมปิฎก(ป.อ. ปยุตฺโต) ได้ อธิบายไว้ในหนังสือ **พุทธธรรม ฉบับปรับปรุงและขยายความ** ว่า สำหรับคน กิจกรรมเพศสัมพันธ์หมายถึงการได้เสพสุขเวทนา เมื่อคนกระทำมิใช่เพื่อการสืบพันธุ์ แต่กระทำเพราะเป็นเงื่อนไข ให้ได้รับสุขเวทนา การกระทำจึงไม่ใช่ว่าไปอย่างพอเหมาะพอดี เพียงเท่าที่จะให้เกิดผล คือ การได้พันธุ์ที่ชีวิตต้องการ ความอยากเสพสุขเวทนาทำให้คนกระทำการซึ่งถือกันว่าเกินพอดีและรุนแรงได้มากมาย จนเกิดเป็นโรคภัยไข้เจ็บและอาชญากรรมทั้งโดยตรงและโดยอ้อม ทั้งขนาดย่อยและขนาดใหญ่ เป็นผลร้ายแก่คนผู้นั้นเองและแก่ผู้อื่น ตลอดจนสังคมทั่วไปทั้งหมด การสืบพันธุ์ของมนุษย์ มองอย่างภาพพจน์เสมือนดังว่า ชีวิต

ที่ต้องการสืบพันธุ์เป็นฝ่ายหนึ่ง คนที่เสพเวทนาเป็นฝ่ายหนึ่ง ชีวิตต้องการผลคือ พันธุ์ได้สืบต่อตน แต่ชีวิตไม่สามารถทำกิจเพื่อให้เกิดผลนี้ เองได้ จำต้องอาศัยคนช่วยทำให้ และเพื่อให้ได้ผลเป็น อย่างดี ชีวิตจึงล่อคนด้วยรางวัล คือ สุขเวทนา เฉพาะอย่างยิ่งทางด้านกายสัมผัสเนื่องด้วยการทำ กิจนั้นแก่คน จนทำให้การทำกิจนั้น มีความหมายแก่ทั้งสองฝ่าย^{๒๖}

๒. พุทธทาส อินทปัญโญ เขียนอธิบายไว้ในหนังสือ **ผู้ครองเรือน** ว่า “ความสุขของ สมรवास ถ้าเอามาตรฐานที่เขาจัดไว้ ก็เรื่องกิน เรื่องเล่น อะไรตามแบบของสมรवास โดยเฉพาะ เรื่องการามรณ์ พูดกันอย่างนั้นเพราะเอาส่วนใหญ่โดยทั่วไปเป็นหลัก แต่ข้อเท็จจริงนั้น ผู้ที่โลก เรียกว่า “สมรवास” หรือ “คฤหัสถ์” นั้น ก็ยังเป็นเทวดาก็ได้ พรหมก็ได้ เป็นอริยเจ้าชนิดซิมลงก็ได้ แล้วก็ยังเป็นพระอริยเจ้าจริงๆ เช่น เป็นพระโสดาบันจริง สกทาคามีจริง หรืออนาคามีจริง ...มหา อุบาสิกาวิสาขา มีลูกหลานจำนวนมาก แล้วบางทีก็ร้องไห้เพราะหลาน คนนั้นตาย หลานคนนั้นเจ็บ มหาอุบาสิกาเป็นพระโสดาบัน, อรรถกถาธรรมบทเขียนไว้ว่า พระโสดาบันก็ยังครองเรือน มีสามี มีภรรยา อย่างสมรवास เลี้ยงลูกเลี้ยงหลานเป็นร้อยๆ บางคราวก็ร้องไห้ไปหาพระพุทธรูป อย่างนี้ เรียกว่า สมรवास หรือคฤหัสถ์ ก็มีความสุขอย่างพระโสดาบันได้^{๒๗}

๓. พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต) อธิบายไว้ในหนังสือ **พจนานุกรมพุทธศาสน์ ฉบับประมวลศัพท์**ว่า พรหมจรรย์ จริยะอันประเสริฐ, การครองชีวิตอันประเสริฐ ตามที่เข้าใจกันทั่วไปหมายถึงการประพฤติเว้นเมถุนหรือการครองชีวิตตั้งแต่นักบวชที่ละเว้นเมถุน แต่แท้ที่จริงนั้น พรหมจรรย์ คือ พรหมจริยะ เป็นหลักการใหญ่ที่ใช้ในแง่ความหมายมากมาย ดังที่อรรถกถาแห่ง หนึ่งประมวลไว้ ๑๐ นัย คือ หมายถึง ทาน ไวยาวัจจ (คือการชวนช่วยช่วยเหลือรับใช้ทำ ประโยชน์) เบญจศีล อัปมัญญาสี่ (คือ พรหมวิหารสี่) เมถุนวิริติ (คือ การเว้นเมถุน) สทาร์สันโดษ (คือ ความพอใจเฉพาะภรรยาหรือคู่ครองของตน) ความเพียร การรักษาอุโบสถ อริยมรรค พระ ศาสนา (อันรวมไตรสิกขาทั้งหมด) เฉพาะอย่างยิ่งความหมายสำคัญที่พระพุทธเจ้าตรัสเป็นหลัก คือ ๒ นัยสุดท้าย (อริยมรรคและพระศาสนา)^{๒๘}

๔. พระเทวรินทร์ เทวโนโท อธิบายไว้ในหนังสือ **พุทธจริยศาสตร์** ว่า การประพฤติ พรหมจรรย์เป็นจริยธรรม เป็นวิธีฝึกอบรมกาย วาจา ใจ ให้ปราศจากกิเลส ให้หมดจดจากกิเลส

^{๒๖} พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต), **พุทธธรรม ฉบับปรับปรุงและขยายความ**, พิมพ์ครั้งที่ ๘, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๒), หน้า ๕๐๒

^{๒๗} พุทธทาส อินทปัญโญ, **ผู้ครองเรือน**, (กรุงเทพมหานคร : ธรรมสภา, ๒๕๓๖), หน้า ๘๕-๘๖

^{๒๘} พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต), **พจนานุกรมพุทธศาสน์ ฉบับประมวลศัพท์**, พิมพ์ครั้งที่ ๑๕ (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์บริษัทสหธรรมิก, ๒๕๕๓), หน้า ๒๕๗-๒๕๘

คือ ผีก่อกรรม กาย วาจา ใจ ให้หมดจากราคะ โสกะและโมหะอันเป็นต้นเหตุทำให้เกิดความทุกข์ความเดือดร้อนกาย ใจ เป็นการกระทำ เพื่อทำที่สุดแห่งความทุกข์เพื่อกำจัดการเกิด แก่ เจ็บ ตาย เพื่อยกฐานะของตัวเองให้บรรลุจุดหมายสูงสุดอันสูงสุดของชีวิต การป ระพฤติพรหมจรรย์ทุกคนสามารถกระทำได้ทั้งในฐานะของบรรพชิต และฆราวาสผู้อยู่ครองเรือน ผู้มีบุตรภรรยาสามี เป็นการกระทำเพื่อเสริมคุณภาพของชีวิต เป็นการกระทำเพื่อให้บรรลุปรมาตถธรรม เป็นการกระทำเพื่อให้สังคมสุขสงบ เป็นการกระทำให้ตัวเองมีความสุขร่มเย็นมีความเจริญรุ่งเรือง ดังนั้นพระบรมศาสดาจึงตรัสว่า การประพฤติพรหมจรรย์ เป็นมงคลสูงสุด^{๒๙}

๕. พุทธทาสภิกขุ อธิบายไว้ในหนังสือ **กามารมณกับชีวิต** ว่า เป็นฆราวาสชนิดสัตบุรุษก็แล้วกัน พอแล้ว ซึ่งมันเป็นได้ตั้งแต่คนดีไปจนถึงพระอริยเจ้า แล้วเป็นพระอรหันต์ไปเลย ในวินาทีสุดท้ายของฆราวาสคนนั้นเป็นพระอรหันต์ก็ได้ และเมื่อปฏิบัติอยู่อย่างนี้มันคล้ายกับเป็นบรรพชิต เป็นการบวชอยู่แล้วในตัว ชั่วโมงที่เป็นคฤหัสถ์มีน้อยที่สุด ที่จะลุ่มอกกลุ้มใจด้วยเรื่องลูก เรื่องเมีย ด้วยทรัพย์สินเงินทอง มีน้อยที่สุด หรือไม่มีเสียเลยก็ได้ มันอาจจะเปิดออกไปได้ มันเลยมีลักษณะเหมือนบรรพชิตอยู่ในบ้านนั่นเอง นี่เราเรียกว่าเป็น “ฆราวาสชนิดสัตบุรุษ” ยึดหยุ่นได้มากขยายความได้ไกล จากกัลยาณบุรุษไปถึงพระอรหันต์เลย^{๓๐}

๑.๖.๒ งานวิจัย

๑. พระมหาสันตการณพิรุณ ปญญาวโร (วงศ์กา) อธิบายไว้ใน , **การวิเคราะห์เรื่องเมถุนธรรมในพระวินัยปิฎก** , วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา , มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ , ๒๕๔๕ ว่า “พระพุทธร่องค์ทรงเข้าใจ เรื่องจิตวิทยาทางเพศเป็นอย่างดี เพราะฉะนั้นธรรมที่พระองค์ได้ทรงนำมาสอนนี้ จะเห็นว่ามีความทุกแง่ทุกมุม คือ ในแง่ที่พาไปนิพพานก็มี ในแง่ที่ทำให้ติดอยู่ในโลกก็มี ในแง่ของการที่ทำให้เรารู้จักปรับตัวเข้ากับโลกอย่างไร หรือว่าในแง่ตามความเป็นจริงของสิ่งทั้งหลายในโลก ก็มี เห็นได้ว่าในเรื่องของความสัมพันธ์ทางเพศหรือจิตวิทยาทางเพศนี้ไม่ใช่ว่าในพระพุทธศาสนาจะไม่ได้สอนไว้ พระพุทธเจ้าในฐานะที่พระองค์ทรงผ่านโลกียวิสัยมาก่อนที่จะมาเป็นพระพุทธเจ้า พระองค์ได้มีประสบการณ์ด้วยพระองค์เองมาแล้ว พระองค์ย่อมรู้จิตวิทยาในเรื่องเพศมาอย่าง งดี เพราะฉะนั้นในพระไตรปิฎก จึง

^{๒๙} พระเทวินทร์ เทวินโท, **พุทธจริยศาสตร์**, (นนทบุรี : สหมิตรพริ้นติ้ง, ๒๕๔๔), หน้า ๕๐๒

^{๓๐} พุทธทาสภิกขุ , **กามารมณกับชีวิต**, พิมพ์ครั้งที่ ๒ , (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์สุภาพใจ, ๒๕๓๙) , หน้า ๒๒-๒๓

ไม่สอนเฉพาะเรื่อง นิพพาน หรือว่าธรรมะชั้นสูงเท่านั้น แม้ธรรมะทั่วไปนั้น พระองค์ก็ทรงสอนทุกแห่งทุกมุม เพียงแต่เราไม่มีโอกาสที่จะศึกษากันอย่างใกล้ชิด” ^{๓๑}

๒. พระมหาธีรพัฒน์ ธีรวิฑูโน (คนไว) อธิบายไว้ใน , **มโนทัศน์เรื่องกามในพุทธปรัชญาเถรวาท** , วิทยานิพนธ์ศาสนศาสตร์ มหาบัณฑิต สาขาพุทธศาสนศึกษา มหาวิทยาลัย , ๒๕๔๖ บางส่วนว่า มโนทัศน์ฝ่ายพระวินัยปิฎก เห็นว่ากาม โดยเฉพาะกามที่เป็นของเพศตรงกันข้าม จัดว่ามีอิทธิพลต่อทุกคน เพราะธรรมชาติว่า รูป เสียง กลิ่น รส โผฏฐัพพะ อื่นใด ไม่สามารถจะครอบงำจิตบุรุษได้ดีเท่า รูป เสียง กลิ่น รส โผฏฐัพพะของสตรี กามเหล่านี้ไม่ใช่กิจของสมณะที่จะไปคลุกคลีด้วย เพราะทำให้หลงบทบาทหน้าที่ที่บรรพชิตจะพึงประพฤติปฏิบัติตามหลักของพระธรรมวินัย นอกจากนี้พุทธปรัชญาเถรวาทยังมีความเห็นในเรื่องกามอีกว่า การที่ บรรพชิตคลุกคลีด้วยกามคุณนั้น ถ้าไม่รู้เท่าทันตามความเป็นจริงแล้ว ก็จะเป็นอันตรายต่อการประพฤติพรหมจรรย์ ^{๓๒}

๓. เสนาะ ผดุงฉัตร อธิบายไว้ใน , **พุทธศาสนากับปัญหาเพศพาณิชย์** , สารนิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิตสาขาวิชาพระพุทธศาสนา , มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย , ๒๕๔๕ โดยยกข้อความในอรรถกถาสุมังคลวิลาสินี ซึ่งได้อธิบายความหมายของกาเมสุมิชฌาจาร แยกออกเป็น ๒ ศัพท์ ดังนี้ คือ บทว่า กาเมสุ คือ ในความประพฤติดอย่างมุ่มมั่นในกิจกรรมของคน ๒ คน อีกอย่างหนึ่งในสัตว์อื่นเป็นวัตถุแห่งเมถุนธรรม , อาจารย์(ความประพฤติ)อันทรามที่บัณฑิตดำหนิโดยส่วนเดียว ชื่อว่า มิชฌาจาร ก็โดยลักษณะ เจตนาที่เป็นเหตุให้ละเมิดฐานะที่บุคคลไม่ควรล่วงละเมิดทางกาย ทางทวาร ด้วยความประสงค์ทางเพศสัมพันธ์ ชื่อว่ากาเมสุมิชฌาจาร ส่วนฎีกาได้อธิบายขยายความเรื่องนี้ไว้ว่า บทว่า เมถุนสมามาจาเรสุ ได้แก่ ในความประพฤติดอย่างมุ่มมั่นในเมถุน ธรรม ๒ อย่าง คือ ด้วยความพอใจในภรรยาของตนและการคบหากับภรรยาของชายอื่น ความประพฤติดอย่างมุ่มมั่นในเมถุนธรรม ๒ อย่างนั้น ชื่อว่า กามเพราะเป็นสิ่งที่บุคคลพึงใคร่ , สำหรับสัตว์ที่เป็นวัตถุแห่งเมถุน อาจารย์บัณฑิตพึงดำหนิ ชื่อว่ามิชฌาจาร มิชฌาจารนั้นชื่อนาน่าดำหนิ เพราะ

^{๓๑} พระมหาวิสันตการณพิรุณ ปญญาวโร (วงศ์กา) , “การวิเคราะห์เรื่องเมถุนธรรมในพระวินัยปิฎก” , วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย , ๒๕๔๕, หน้า ๙๗

^{๓๒} พระมหาธีรพัฒน์ ธีรวิฑูโน (คนไว), “มโนทัศน์เรื่องกามในพุทธปรัชญาเถรวาท” , วิทยานิพนธ์ศาสนศาสตรมหาบัณฑิต , (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย , ๒๕๔๖), หน้า ๑๕๔-๑๕๕

เป็นความประพฤติเลวทรามโดยส่วนเดียว พระอรรถกถาจารย์จึงกล่าวว่า “อาจารย์” อันทราม ที่บัณฑิตตำหนิ โดยส่วนเดียว”^{๓๓}

๔. พระมหาอำนวย อานนุโท (จันทร์เปล่ง) อธิบายไว้ใน , **การศึกษาเรื่องการบรรลุธรรมในพระพุทธศาสนาเถรวาท**, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา , มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย , ๒๕๔๒ ว่า พระผู้มีพระภาคเจ้าทรงแสดงอนุปฺพฬิกถาแก่พระยสสะ เพราะท่านเป็นคฤหัสถ์ ยังครองเรือน มีทรัพย์ มีภรรยา การแสดงอนุปฺพฬิกถา จะเป็นการพอกจิตที่ยังเกี่ยวข้องอยู่ในกามคุณทั้งหลาย ให้เห็นผลของท่าน คือ ความสุขในกามซึ่งเป็นสิ่ง ที่สมรवास เข้าใจดีเพราะคลุกคลีอยู่กับสิ่งต่างๆ เหล่านั้น ต่อมาพระองค์ทรงแสดงถึงโทษของกามอันเป็นเหตุให้ต้องวนเวียนอยู่ในทุกข์ และสุขปนกันไปไม่มีวันจบสิ้น และทรงแสดงหนทางของการพ้นทุกข์ คือ เนกขัมมะ การออกจากกาม ผู้ที่มีบารมีพอสมควร เมื่อได้ฟังถึงตรงนี้จิตจะ น้อมไปสู่การออกบวช แต่เมื่อฟังธรรมเทศนาที่สูงขึ้นไปคือ อริยสัจ ๔ ก็เข้าใจสภาวะธรรมต่างๆ มองเห็นทุกข์ เหตุให้เกิดทุกข์ ความดับทุกข์และข้อปฏิบัติให้ถึงการดับทุกข์ จึงบรรลุธรรมเบื้องต้น คือ พระโสดาบัน แต่พระยสสะได้ฟังพระธรรมเทศนานี้สองครั้งในเวลาติดกัน จึงเกิดเป็นสมาธิ มีความตั้งมั่น องค์ธรรมแห่งโพชฌงค์ ๗ ประการจึงเกิดขึ้น ช่วยชำระกิเลสออกจากจิตได้ ในที่สุดก็บรรลุอรหัตตผล สำเร็จเป็นพระอรหันต์ ณ ที่นั่นเอง^{๓๔}

๕. พระฉลาด นิปโก(เถาปรัก) อธิบายไว้ใน, **การพัฒนาสถาบันครอบครัวตามหลักคำสอนเรื่องพรหมจรรย์ในพุทธปรัชญาเถรวาท** , วิทยานิพนธ์ศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพุทธศาสนาและปรัชญา , มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย , ๒๕๕๐ ว่า ชีวิตการครองเรือนจะต้องเตรียมตัวเตรียมใจให้ตระหนักในฐานะภาระหน้าที่ต่างๆ ที่ตนจะต้องกระทำในชีวิตครอบครัว วมให้พร้อม เพื่อทำชีวิตการครองเรือนของตนให้อยู่ร่วมกันได้ด้วยความสุข และบังเกิดประโยชน์ส่งเสริมคุณค่าชีวิตของกันและกัน ทำให้การที่ตนเข้าไปเกี่ยวข้องกับสัมพันธ์กับคนอื่นๆ ทั้งหมด กลายเป็นประโยชน์ เป็นความดี ความเจริญของงานแห่งชีวิต ทุกชีวิตที่เข้าไปมีส่วนร่วม เกี่ยวข้องทั่วถึงกันหมด ครอบครัวเป็นสถาบันที่จำเป็นของสังคม สังคมที่ดีได้จะต้องมีครอบครัวที่ดี จึงจำเป็นต้องมีลักษณะธรรมที่สำคัญสำหรับสถาบันครอบครัวด้วยเช่นกัน พุทธปรัชญาไม่ได้มองข้ามในส่วนนี้ไป

^{๓๓} เสนาะ ผดุงฉัตร, “พุทธศาสนากับปัญหาเพศพาณิชย์ ”, **สารนิพนธ์พุทธศา สตรดุษฎีบัณฑิต** , (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๕) , หน้า ๓๔

^{๓๔} พระมหาอำนวย อานนุโท (จันทร์เปล่ง) ,”การศึกษาเรื่องการบรรลุธรรมในพระพุทธศาสนาเถรวาท ”, **วิทยานิพนธ์พุทธศา สตรมหาบัณฑิต** ,(บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย , ๒๕๔๒) , หน้า ๑๓๒-๑๓๓

เพราะสังคมเองมีทั้งฆราวาสธรรมและผู้ประพฤดิธรรม เช่นนักบวชในศาสนา หรือแม้แต่ธรรมะเองก็ยังมีทั้งโลกียธรรมและโลกุตระธรรม^{๓๕}

เห็นได้ว่าท่าทีของพระพุทธศาสนาต่อเรื่องเพศสัมพันธ์และการประพฤดิพรหมจรรย์ เป็นไปใน ๒ ส่วน คือ ส่วนบรรพชิต (นักบวช) ฝ่ายหนึ่ง และส่วนฆราวาสฝ่ายหนึ่ง โดยที่ทั้ง ๒ ฝ่ายสามารถสร้างองค์ประกอบในการเข้าถึงเป้าหมายทางธรรม อย่างเช่น โลกุตระธรรม ได้ไม่ต่างกัน ขึ้นกับความพยายามของแต่ละบุคคล แต่ละฝ่าย ขณะเดียวกันประสบการณ์การใช้ชีวิตทางเพศ โดยเฉพาะในฝ่ายฆราวาส มีส่วนสำคัญเชื่อมโยงไปถึงกระบวนการการบรรลุเป้าหมายทางธรรมในระดับต่างๆของพระพุทธศาสนา เอกสารและงานวิจัยเหล่านี้ได้แสดงให้เห็นว่า การก้าวสู่เป้าหมายทางธรรมเพื่อยกระดับสภาวะภายในเชิงพุทธ หรือเพื่อพรหมจรรย์นั้น “สถานภาพภายนอก” หาใช่เป็นสิ่งสำคัญเสมอไปไม่

๑.๗ วิธีดำเนินการวิจัย

ศึกษาวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary Research) ด้วยการศึกษาค้นคว้าจากเอกสารมีลำดับขั้นตอนดังต่อไปนี้

(๑) ค้นคว้าข้อมูลจากพระไตรปิฎกฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย (เอกสารปฐมภูมิ-Primary Source)

(๒) ค้นคว้าจากงานวิทยานิพนธ์ หรืองานวิจัยชิ้นก่อนๆ ที่นักวิชาการทางพระพุทธศาสนา หรือนักวิชาการแขนงอื่นๆที่เกี่ยวข้องได้จัดทำเอาไว้ รวมถึง ตำราวิชาการ วารสาร อินเทอร์เน็ต ที่เกี่ยวกับงานวิจัย (เอกสารทุติยภูมิ-Secondary Source)

(๓) นำประเด็นจากการแบ่งหัวข้อต่างๆ ที่ได้จากการค้นคว้า นำแจกแจง แยกแยะ เรียบเรียงและวิเคราะห์ เพื่อให้ได้องค์ความรู้ด้านเพศสัมพันธ์ วิจัยปัญหาและการแก้ไขปัญหาเพศสัมพันธ์ตามหลักพุทธธรรม บูรณาการหลักธรรมวินัยที่เกี่ยวข้อง อย่างสอดคล้องกับหลักการประพฤดิพรหมจรรย์ พร้อมกับเสนอทางออกและตอบใจทย์ ประเด็นเพศสัมพันธ์กับการประพฤดิพรหมจรรย์ทั้ง ๒ สถานภาพ คือ นักบวชและผู้ครองเรือน

(๔) รวบรวมข้อมูลทั้งหมดนำมาประมวลความเสนอในรูปแบบการบรรยาย เพื่อหาข้อสรุปและข้อเสนอแนะ ,หลังจากนั้นจึงจัดทำเป็นรูปเล่ม นำเสนอเป็นผลงานวิจัย

^{๓๕} พระฉลัด นิปโก (เถาปรัก) , การพัฒนาสถาบันครอบครัวตามหลักคำสอนเรื่องพรหมจรรย์ในพุทธปรัชญาเถรวาท, , วิทยานิพนธ์ศาสตราศาสตรมหาบัณฑิต , (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย, ๒๕๕๐), หน้า ๖๓

๑.๘ ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

๑.๘.๑ เกิดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักธรรมวินัยในพระพุทธศาสนาส่วนที่เกี่ยวข้องกับเรื่องเพศสัมพันธ์

๑.๘.๒ เกิดความรู้ความเข้าใจแนวคิดเรื่องเพศสัมพันธ์กับหลักการประพฤติพรหมจรรย์ในพระพุทธศาสนา

๑.๘.๓ เกิดความเข้าใจเรื่องเพศสัมพันธ์จนสามารถนำไปสู่การปฏิบัติที่สอดคล้องกับการประพฤติพรหมจรรย์ตามหลักของพระพุทธศาสนา สามารถกำหนดแนวทางในการดำเนินชีวิต "ที่เหมาะสม" กับเงื่อนไข ด้านเพศสภาพและสถานภาพนั้นๆ ทั้งสามารถวิเคราะห์รูปแบบหรือแนวการปฏิบัติธรรมที่เหมาะสมกับเพศสภาพและสถานภาพของชีวิต